

Uusia DI-koulutusohjelmia uusilla paikkakunnilla

Viime aikoina on käynnistetty uusia diplomi-insinööri-koulutusohjelmia paikkakunnilla, kuten Jyväskylässä ja Kuopiossa, joissa ei aiemmin ole ollut teknillisen alan koulutusta tai tutkimusta. Tämä kehitys herättää kysymyksiä ja huolenaiheita, mutta tarjoaa myös mahdollisuuksia ja ratkaisuja.

Mitä tästä voi seurata?

Uusien DI-koulutusohjelmien käynnistäminen voi tuoda mukanaan monia etuja, kuten alueellisen osaamisen ja kilpailukyvyn kasvun. Paikalliset yritykset voivat hyötyä uusista osaajista, ja alueen elinvoimaisuus voi lisääntyä. Katuvalotkin palavat kirkkaammin siellä missä on insinööri-koulutusta. Ja tällä ei viitata saapuvilla oleviin sähköinsinööreihin vaan taloudelliseen ja tuotannolliseen toimeliaisuuteen alueella. Lisääntyvät koulutuspaikat tuovat mukanaan haasteita, erityisesti kouluttajien rekrytoinnin ja koulutuksen laadun suhteen. Tiedossa on, että jo pidempäänkin DI-koulutusta antaneilla yliopistoilla on ollut vaikeuksia saada toteutettua koulutustoimintansa nykyisellä rahoitustasolla. Tai hakijapoolilla. Voidaanko muka pitää uskottavana, että rahoitus, opettajat ja opiskelijat saadaan riittämään, kun perustetaan uusia koulutusohjelmia?

Rekrytointihaasteet

Yliopistot voivat kohdata vaikeuksia rekrytoidessaan osaavia kouluttajia uusille paikkakunnille. Onnistuminen tässä on kriittistä, sillä ilman päteviä opettajia koulutuksen laatu voi kärsiä. Tekniikan alan tutkijoiden ja hyvien opettajien rekrytointi on ollut keskeinen vaikeus 1800-luvulta lähtien! Yksi mahdollinen ratkaisu on tiivistää yhteistyötä muiden yliopistojen ja teollisuuden kanssa, jotta voidaan hyödyntää olemassa olevaa osaamista ja resursseja. Erikoistuminen tutkimuksellisiin kysymyksiin ja perusopetuksen tuottaminen muualla.

Koulutuksen sisältö ja laatu

Jos yliopistot eivät pysty rekrytoimaan ammattilaisia, on vaarana, että DI-tutkinto koostuu kursseista, jotka eivät yksin tai yhdessä vastaa teknillisen alan vaatimuksia. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa DI-tutkinto on esimerkiksi kokoelma tietojenkäsittelytieteen, taloustieteen ja fysiikan kursseja, jota aletaan kutsua diplomi-insinöörin tutkinnoksi. Diplomi-insinööriys on tutkinnon lisäksi asenne – sisältäen kykyä tehdä kompromisseja teknis-taloudellisessa ristiaallokossa projektien aikataulujen puitteissa. Kyse ei ole luonnontieteellisestä teorian viilaamisesta vaan ”saada asiat toimimaan”. Yritysten rekrytoinneissa on toistuvasti kuultu viesti: etsimme asennetta ja otetta – asiat voimme opettaa. Jos oppilaitoksessa valittujen kurssien luettelon päälle vain liimataan DI-leima, se ei riitä. Se asennekin tulee kouluttaa – alkaen opettajista. Ja se on pitkä tie. On tärkeää varmistaa, että uusien koulutusohjelmien sisältö ja laatu vastaavat odotuksia ja työelämän vaatimuksia. Maailmalla monesti tutkintojen arvostus on hyvin paljon

riippuvainen missä yliopistossa se suoritetaan. Tuskin kukaan soisi, että joudumme Suomessa vastaavaan tilanteeseen.

Seuranta ja arviointi

Kenen tehtävänä on seurata uusien koulutusohjelmien sisältöä ja laatua? Tämä on kysymys, johon on löydettävä vastaus. Vastuullisia tahoja lienevät ainakin OKM ja koulutusta antavat yliopistot, mutta onko näilläkään tahoilla riittävä määrä asiantuntevia työntekijöitä, jotka voivat arvioida koulutuksen laatua ja tehdä tarvittavia parannuksia? Objektivisesti ja ilman aluepolitiikkaa... TEK on aiemmin vastustanut uusien paikkakuntien DI-koulutusta, mutta nyt lienee pakko keskittyä varmistamaan, että koulutus on riittävän tasokasta ja sisällöllisesti kohdallaan myös uusilla paikkakunnilla. Diplomi-insinööri olkoon tekniikan maisterin laatuleima - sitä ei saa päästää himmenemään.

Ratkaisuehdotuksia

Tekniikan akateemiset TEKin roolina voi olla toimia koulutuksen laadunvalvojana ja vaatia, että uudet ohjelmat täyttävät diplomi-insinöörin tutkinnon korkeat standardit esimerkiksi kansainvälistä EUR-ACE-akkreditointia hyödyntämällä. Järjestön tulee myös tukea uusien opiskelijoiden integroitumista valtakunnalliseen teekkariyhteisöön ja auttaa rakentamaan välttämättömiä yhteyksiä elinkeinoelämään, jotta valmistuneet eivät jää työmarkkinoilla eriarvoiseen asemaan.

Opetushallituksen ja ministeriön suuntaan vaikuttamisen kärkenä on vaatimus riittävästä resursoinnista; uusia koulutusvastuita ei voida toteuttaa kestävästi leikkaamalla perusrahoitusta, kuten TEK ja Unifi ovat korostaneet. Hallinnon on seurattava pelkkien määrien sijaan opetuksen todellisia resursseja ja valmistuneiden työllistymisen laatua varmistaen, että koulutus vastaa aidosti asiantuntijatyön vaatimuksia.

TEKin Korkeakouluvaliokunta

TEKin Korkeakouluyhdistykset

Daniel Valtakari, työelämäasiantuntija, TEK